

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/2/242.00.1/М / ОК 9-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування
(назва факультету)

30 серпня 2023 р., протокол № 5

Голова Вченої ради

Галина ТАРАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Природокористування в туризмі»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»

спеціальності 242 «Туризм»

освітньо-професійна програма «Туризмознавство»

факультет бізнесу та сфери обслуговування

(назва факультету)

кафедра інформаційних систем в управлінні та обліку

(назва кафедри)

Схвалено на засіданні кафедри
інформаційних систем в
управлінні та обліку

(назва кафедри)

29 серпня 2023 р.,

протокол № 6

Завідувач кафедри

Сергій ЛЕГЕНЧУК

Гарант освітньо-професійної
програми

Оксана ОЛІЙНИК

Розробник: доктор економічних наук, професор, професорка кафедри
інформаційних систем в управлінні та обліку Ірина ЗАМУЛА

(науковий ступінь, посада, прізвище та власне ім'я)

Житомир

2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/2/242.00.1/М / ОК 9-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 2

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»	професійна (нормативна, за вибором)	
Модулів – 1	Спеціальність 242 «Туризм»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1	1
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 2 самостійної роботи – 3,6	Освітній ступінь «магістр»	Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
58 год.	82 год.		
		Вид контролю: <u>екзамен</u>	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 36 % аудиторних занять, 64 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – 4 % аудиторних занять, 96 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/2/242.00.1/М / ОК 9-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – оволодіння знаннями зі сфери збалансованого природокористування в туризмі та отримати можливість їх практичного використання у професійній діяльності.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення студентів зі спектром глобальних та місцевих екологічних проблем, які можуть виникати та / або існують в наслідок здійснення туристичної діяльності;
- оволодіння знаннями про засади екологічно орієнтованої туристської діяльності;
- ознайомлення студентів з принципами, функціями, завданнями та способами збалансованого природокористування в туризмі;
- ознайомлення студентів з основними формами екологічного туризму, його змістом та структурою в Україні та у зарубіжних країнах;
- розвиток екологічного мислення, визначення ролі екологічного виховання та екологічної просвіти туристів в екологічному турі.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 242 «Туризм»:

загальні:

ЗК5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

фахові:

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК8. Здатність сприяти відродженню та збереженню матеріальної і духовної спадщини українського народу

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 242 «Туризм»:

РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

РН4. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проєктувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/2/242.00.1/М / ОК 9-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 5

Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Природокористування в туризмі								
Тема 1. Проблеми природокористування та актуальність дотримання екологічних принципів в туризмі	15	2	2	11	21	2	2	15
Тема 2. Екологічний туризм як інструмент збалансованого природокористування	23	6	6	11	17	2	2	15
Тема 3. Визначення основних характеристик еколого-туристичного потенціалу території	16	2	2	12	7	-	-	17
Тема 4. Організація і проведення екологічно орієнтованого туру	15	2	2	11	17	-	-	17
Тема 5. Об'єкти екологічного туризму	21	4	4	13	18	-	-	18
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	90	16	16	58	90	4	4	82
ВСЬОГО	90	16	16	58	90	4	4	82

5. Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Проблеми природокористування та актуальність дотримання екологічних принципів в туризмі	2	2
2	Тема 2. Екологічний туризм як інструмент збалансованого природокористування	6	2
3	Тема 3. Визначення основних характеристик еколого-туристичного потенціалу території	2	-
4	Тема 4. Організація і проведення екологічно орієнтованого туру	2	-
5	Тема 5. Об'єкти екологічного туризму	4	-
РАЗОМ		16	4

6. Завдання для самостійної роботи

Підготувати розгорнуті відповіді на запитання з обов'язковим зазначенням по тексту першоджерел, які були використані (рекомендовано обрати три питання з переліку).

Структура роботи:

- титульна сторінка (стандартного зразка);
- зміст;
- основна частина роботи;
- список використаних джерел.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/2/242.00.1/М / ОК 9-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 6

Перелік запитань для виконання самостійного завдання

1. Основні проблеми природокористування в сфері туризму.
2. Актуальність дотримання екологічних принципів в сфері туризму.
3. Специфіка проблем природокористування в сфері туризму в міській місцевості.
4. Специфіка проблем природокористування в сфері туризму в сільській місцевості.
5. Специфіка проблем природокористування територіально-рекреаційних комплексів.
6. Передумови розробки концепції стійкого розвитку сучасного туризму.
7. «Порядок денний 21 для індустрії туризму та подорожей»: значення, суть, змістовні положення.
8. Типові моделі, які застосовуються на урядовому рівні для подолання існуючих проблем в сфері природокористування (синдром утилізації, синдром розвитку, синдром відходів тощо). Навести відповідні приклади.
9. Особливості управління впливом туризму на природні туристичні ресурси.
10. Зарубіжний досвід управління впливом туризму на природні туристичні ресурси.
11. Прямий та непрямий вплив туризму на природні комплекси. Навести відповідні приклади.
12. Екологічний туризм як інструмент раціонального природокористування.
13. Нормативно-правове регулювання природокористування в туризмі в Україні.
14. Сутність та специфіка природокористування в туризмі.
15. Основні об'єкти екологічного туризму та їх коротка характеристика.
16. Світові регіони й центри екологічного туризму.
17. Екологічне виховання та екологічна просвіта туристів у процесі туристських подорожей як обов'язкова умова туристичної діяльності.
18. Географія регіонів та центрів екологічного туризму світу.
19. Географія центрів екологічного туризму України.
20. Діяльність міжнародних та національних екотуристичних та екологічних організацій задля забезпечення збалансованого природокористування.
21. Змістовні положення щодо дотримання принципів стійкого розвитку

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/2/242.00.1/М / ОК 9-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 7

Глобальному етичному кодексі туризму.

22. Основні переваги від екологічного туризму. Фактори, що стримують розвиток екологічного туризму в Україні.

23. Види екологічного туризму.

24. Стан та перспективи розвитку екологічного туризму в Україні.

25. Особливості проектування екотуристичних маршрутів.

26. Організація екологічно орієнтованих турів.

27. Рекреаційні потреби екотуристів.

28. Технології мінімізації забруднення навколишнього середовища внаслідок здійснення туристської діяльності: приготування їжі, прання білизни та миття посуду.

29. Технології мінімізації забруднення навколишнього середовища внаслідок здійснення туристської діяльності: облаштування готелів, бівуаків.

30. Правила утилізації відходів в екотурах.

31. Екобезпечні транспортні туристські перевезення.

32. Екологічний туризм як альтернативна форма природокористування.

33. Специфіка екотуристського природокористування.

34. Основні характеристики екотуристського потенціалу території: атрактивність, рекреаційна ємність.

35. Методи оцінки та виміру рекреаційних навантажень територій.

36. Червона Книга України.

37. Вимоги до екологічного туризму.

38. Особливості проведення екотуру.

39. Екологічний стан місцевості та його врахування в туристичній діяльності.

40. Об'єкти природно-заповідного фонду: загальна характеристика.

41. Об'єкти природно-заповідного фонду: біосферні та природні заповідники.

42. Об'єкти природно-заповідного фонду: національні природні парки, регіональні ландшафтні парки.

43. Об'єкти природно-заповідного фонду: заказники, ботанічні сади і дендропарки.

44. Об'єкти екотуризму в м. Житомирі.

45. Об'єкти екотуризму в Житомирській області.

7. Індивідуальні завдання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/2/242.00.1/М / ОК 9-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 8

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені

8. Методи навчання

Передбачено використання словесних, наочних та практичних методів навчання.

Під час занять активно застосовуються такі додатки google: jamboard, meet.google, docs.google, google.presentation, kanban, google таблиці, Google Public Data Explorer.

9. Методи контролю

Проміжний контроль самостійної роботи студентів

Проміжний контроль включає оцінювання результатів самостійного вивчення теоретичного та практичного матеріалу. Кожен студент денної форми навчання повинен виконати 2 модульні контрольні роботи за семестр.

Семестровий контроль

1. Оцінювання якості засвоєння дисципліни за всіма видами навчальних занять проводиться без участі студента на підставі усіх попередніх модульних контролів, що передбачені навчальною робочою програмою, виконання домашніх завдань та короткочасних контрольних робіт шляхом додавання відповідних балів:

2. Загальна кількість балів та результати семестрового контролю доводяться до відома студента. При проведенні підсумків семестрового контролю необхідно враховувати наступне:

- у разі, якщо студент погоджується з результатом контролю, відповідна кількість балів та оцінка (за національною шкалою та шкалою ECTS) виставляються у залікову відомість;

- у разі, якщо студент отримав від 0 до 59 балів, то в екзаменаційну відомість за національною шкалою виставляється оцінка “не зараховано” (“F” та “FX” відповідно до шкали ECTS). Складання екзамену оцінюється в 100 балів та проводиться за направленням з деканату;

- у разі, якщо студент, який отримав позитивну оцінку за результатами модульного контролю, має бажання підвищити результати семестрового контролю, то він складає ПМК зі всього курсу під час сесії (за розкладом), результати якого виставляються в екзаменаційну відомість.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий тест
---	------------------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/2/242.00.1/М / ОК 9-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 9

модуль 1							(екзамен)
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	Сума	
10	20	10	15	15	30	100	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модуль.

11. Рекомендована література

Основна література

1. Вишневецький В.І. Екологічний туризм: навчальний посібник. К.: Інтерпрес ЛТД, 2015. 140 с.
2. Дмитрук О.Ю., Дмитрук С.В. Екологічний туризм: Навч. посіб. К.: Альтерпрес, 2017. 358 с.
3. Козловський О.Ю., Борисюк Б.В. Екологічний туризм: навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 202 с.
4. Москвяк Я.Є. Сучасний стан та перспективи розвитку екологічного туризму в карпатському регіоні України. Herald of Khmelnytskyi National University 2022, Issue 2, Part 1. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/05/2022-es-21-26.pdf>
5. Сорокіна Г. О. Екологічний туризм : навч. посіб.; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 206 с.

Допоміжна література

1. Бейдик О. О., Новосад Н. О. Унікальна Україна: географія та ресурси туризму : навч. посіб. К. : Альтерпрес, 2013. 572 с.
2. Замула І.В., Танасієва М.М., Травін В.В. Підходи до оптимізації ефективності природоохоронних заходів у лісовому господарстві. Економіка, управління та адміністрування. 2020. № 2 (92). С. 56-62.
3. Осіпчук А.С. Пропозиції з удосконалення стратегічного управління об'єктами екотуристичної діяльності. Економіка та суспільство. Випуск # 40. 2022 https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjx05nJ0YX6AhUIHjQIHUgIB6IQFnoECCEQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.economyandsociety.in.ua%2Findex.php%2Fjournal%2Farticle%2Fdownload%2F1507%2F1450&usg=AOvVaw3URWUyLBZC2Z_hfJ0_wbS_
4. Соколовський В.А., Щоголева І.В. Перспективи розвитку екологічного туризму на природоохоронних територіях середнього Придніпров'я. 2020. http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/14684/1/Sokolovskyi_Shchokolieva.pdf
5. Замула І.В., Кирилюк Д.Р. Розвиток екологічного туризму в Україні. Економіка, управління та адміністрування, 2023, 2 (104), 3–9. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-2\(104\)-3-9](https://doi.org/10.26642/ema-2023-2(104)-3-9) <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/284916>
6. Замула І.В., Травін В.В., Кирилюк М.Р. Післявоєнний розвиток екотуризму в Україні: вітчизняний і міжнародний досвід. Економіка, управління та адміністрування, 2023,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/2/242.00.1/М / ОК 9-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 10

2 (104), 10–17. URL:[https://doi.org/10.26642/ema-2023-2\(104\)-10-17](https://doi.org/10.26642/ema-2023-2(104)-10-17)
<http://ema.ztu.edu.ua/article/view/284920>

7. Замула, І. В., Зузанська, В. А., Шевчук, К. С. Облікове забезпечення управління діяльністю туристичних підприємств як засіб досягнення цілей сталого розвитку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, 2023 (1(54)), 17–23. [https://doi.org/10.26642/pbo-2023-1\(54\)-17-23](https://doi.org/10.26642/pbo-2023-1(54)-17-23)

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

www.menr.gov.ua – сайт Міністерства екології та природних ресурсів України.

www.unwto.org – сайт Всесвітньої туристичної організації ООН.

www.ecotourism.org – сайт Міжнародної екотуристичної організації.

www.etc-corporate.org – сайт Європейської туристичної комісії.

<http://greenglobe.com> – сайт міжнародної організації Green Globe з екологічної сертифікації в туризмі.

www.nationalgeographic.com – сайт Національного географічного товариства.

www.stezhky.org.ua – сайт громадської туристичної організації (Івано-Франківська область).

www.verkhovyna.info – сайт туристично-інформаційного центру “Верховина” (Івано-Франківська область).

<http://uaeta.org/ua/top/index> – сайт Української асоціації активного та екологічного туризму.

www.ecotours.ru – сайт Фонду розвитку екотуризму “Дерсу Узала”.

www.intour.com.ua – сайт журналу “Міжнародний туризм”.

<http://tourlib.net> – сайт туристичної бібліотеки.

<https://www.ukrinform.ua/tag-ekologicnij-turizm>